

Інформаційна картка *
учасника всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2022»
в номінації «Біологія»

Прізвище, ім'я, по батькові(у разі наявності)	Кузьменко Світлана Іванівна	
Посада (відповідно до запису в трудовій книжці)	Вчитель біології	
Місце роботи (повне найменування закладу освіти відповідно до статуту)	Опорний заклад «Чаплинський ліцей» Чаплинської селищної ради Херсонської області	
Освіта (найменування закладу вищої освіти, рік закінчення навчання)	Вища (Херсонський педагогічний інститут ім.Н.К.Крупської, 1990 рік)	
Самоосвіта (інформація зазначається за останні 3 роки в зворотній хронології)	курси	Сертифікат виданий 08.11.2021 prometheus.org.ua засвідчує, що Кузьменко Світлана Іванівна успішно закінчила курс «Освітні інструменти критичного мислення» (60 год.) Сертифікат (серія ХЕ №021139794/0011930-21) засвідчує, що Кузьменко С.І. з 30.08 по 03.09.2021 р. пройшла та успішно завершила курс «Розвиток професійної компетентності вчителів біології й екології закладів загальної середньої освіти» (І кредит ECTS/30 годин). Наказ №78 від 03.09.2021 р. на базі Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради. Сертифікат виданий 20.12.2020 ТОВ «ЕДЮКЕЙШЕНАЛ ЕРА» засвідчує, що Кузьменко Світлана Іванівна успішно закінчила онлайн-курс «Бери й роби» (20 год.) Сертифікат виданий 20.12.2020 ТОВ «ЕДЮКЕЙШЕНАЛ ЕРА» засвідчує, що Кузьменко Світлана Іванівна успішно закінчила онлайн-

Продовження додатка

		курс «З учнями про освіту та кар'єру» (8 год.) Сертифікат виданий 20.12.2020 ТОВ «ЕДЮКЕЙШЕНАЛ ЕРА» засвідчує, що Кузьменко Світлана Іванівна успішно закінчила онлайн-курс «Усе, що треба знати для забезпечення прав підлітків в Україні» (20 год.) Сертифікат виданий 13.12.2020 prometheus.org.ua засвідчує, що Кузьменко Світлана Іванівна успішно закінчила курс «Критичне мислення для освітян» (30 год.) Сертифікат виданий 25.10.2020 ТОВ «ЕДЮКЕЙШЕНАЛ ЕРА» засвідчує, що Кузьменко Світлана Іванівна успішно закінчила онлайн-курс «Про дистанційний та змішаний формати навчання для педагогів та керівників шкіл» (50 год.) Свідоцтво № ОК1-138177 від 29.07.2020 від ТОВ «На урок» «Дистанційно завершила навчання на курсі «Онлайн-тестування у школі» 24 год. Електронний сертифікат від 04.06.2020 засвідчує, що Кузьменко Світлана Іванівна пройшла партнерський курс «Онлайн-сервіси для вчителів» на Національній онлайн-платформі з цифрової грамотності
	конференції	Сертифікат №SW 692963 від 03.12.2020 від ТОВ «Всеосвіта» засвідчує, що Кузьменко Світлана Іванівна взяла участь у Всеукраїнській

Продовження додатка

		нуково-практичнійонлайн-конференції на тему «Сучасні підходи до організації виховної роботи в закладах освіти» 8 год. Свідоцтво № K37- 138177 від 17.10.2020 від ТОВ «На урок» «Дистанційно підвищила кваліфікацію під час інтернет-конференції «STEM, STEAM, STREAM: від концепції до практичного втілення» 13 год. Свідоцтво № B360- 138177 від 08.10.2020 від ТОВ «На урок» «Дистанційно підвищила кваліфікацію під час інтернет-конференції «Самоосвіта та підвищення кваліфікації вчителів: огляд важливих документів» 2 год. Свідоцтво № K35- 138177 від 19.08.2020 від ТОВ «На урок» «Дистанційно підвищила кваліфікацію під час інтернет-конференції «Навчальний рік 2020-2021: виклики та можливості» 13 год. Свідоцтво № K27- 137177 від 14.03.2020 від ТОВ «На урок» «Дистанційно підвищила кваліфікацію під час інтернет-конференції «Інтернет-ресурси у навчальному процесі» 10 год. Свідоцтво № K2- 137177 від 11.11.2019 від ТОВ «На урок» «Дистанційно підвищила кваліфікацію під час інтернет-конференції «Сучасні освітні тенденції:STEM, STEAM та учнівські проекти» 10 год.
--	--	---

Продовження додатка

		Свідоцтво № K16- 137177 від 14.09.2019 від ТОВ «На урок» «Дистанційно підвищила кваліфікацію під час інтернет-конференції «Формування ключових компетентностей і навичок учнів » 10 год.
	семінари	
	вебінари	Сертифікат №МС 800736 від 02.12.2020 від ТОВ «Всеосвіта» «Актуальні питання у сфері протидії та реагування на випадки домашнього насильства» 2 год. Сертифікат №UO455595 від 01.12.2020 від ТОВ «Всеосвіта» «Що варто знати кожному про ВІЛ: толерантність та безпека» 2 год. Сертифікат №UO892365 від 26.11.2020 від ТОВ «Всеосвіта» «Дистанційна освіта та онлайн-вимір: організація безпечних онлайн-уроків» 2 год. Сертифікат №GV220074 від 03.11.2020 від ТОВ «Всеосвіта» «Мотивація учнів шляхом власних досягнень вчителя» 2 год. Свідоцтво № B360 - 138177 від 08.10.2020 від ТОВ «На урок» «Самоосвіта та підвищення кваліфікації вчителів » 2 год. Свідоцтво № B322 - 138177 від 29.07.2020 від ТОВ «На урок» «Дистанційно підвищила кваліфікацію під час вебінару «Формування та розвиток

Продовження додатка

		лідерських якостей сучасних учнів » 2 год. Свідоцтво № В 263- 137177 від 02.06.2020 від ТОВ «На урок» «Дистанційно підвищила кваліфікацію під час вебінару « STEAM- та арт-інструменти для підтримки психічного та фізичного здоров'я під час карантину» 2 год. Сертифікат №RT 501916 від 10.04.2019 від ТОВ «Всеосвіта» засвідчує, що Кузьменко Світлана Іванівна взяла пройшла підвищення кваліфікації за видом «вебінар» дистанційно на тему: «Інтернет-олімпіади як інструмент урізноманітнення освітнього процесу» 2 год. Свідоцтво №RT 501916 від 10.04.2020 від ТОВ «Всеосвіта» «Дистанційно підвищила кваліфікацію під час вебінару «Інтернет-олімпіади як інструмент урізноманітнення освітнього процесу» 2 год. Свідоцтво № В250 - 137177 від 25.03.2020 від ТОВ «На урок» «Дистанційно підвищила кваліфікацію під час вебінару «Використання сервісу Zoom для проведення дистанційних занять » 2 год Свідоцтво № В168 - 137177 від 13.09.2019 від ТОВ «На урок» «Дистанційно підвищила кваліфікацію під час вебінару «Використання онлайн-тестів:
--	--	--

Продовження додатка

		формуємо ключові компетентності» 2 год.
	конкурси	Професіонал року-2019 (на рівні ОТГ)
	інше	Сертифікат «Школа миру» засвідчує, що Кузьменко Світлана Іванівна успішно пройшла у жовтні 2021 р. тренінг «Соціальне згуртування» в смт Чаплинка в рамках проекту «Надання можливостей молоді для забезпечення примирення суспільства: сприяння взаєморозумінню та ненасильницькому спілкуванню» Сертифікат виданий 13.05.2021 р. ЛМГО «Львівським інститутом освіти», який засвідчує, що Кузьменко Світлана Іванівна пройшла навчання, а саме • Підготовка та тестовий тренінг освітньої галузі «Природознавство» • Форми та методи популяризації природничих знань • Організація та проведення інтерактивних науково-популярних природничих конкурсів (Кількість годин: 10); (Серія 1000497) Сертифікат виданий 28.02.2021 ТОВ «ЕДЮКЕЙШНАЛ ЕРА» «Академічна доброчесність» (4 год.) Сертифікат виданий 28.02.2021 ТОВ «ЕДЮКЕЙШНАЛ ЕРА» «Автостопом по біології» (15 год.) Сертифікат виданий 26.02.2021 ТОВ «ЕДЮКЕЙШНАЛ ЕРА» «Бери й роби. Змішане та дистанційне навчання» (20 год.)

Продовження додатка

		Сертифікат виданий 20.12.2020 ТОВ «ЕДЮКЕЙШНАЛ ЕРА» «З учнями про освіту та кар’єру» (8 год.) Сертифікат виданий 20.12.2020 ТОВ «ЕДЮКЕЙШНАЛ ЕРА» «Усе, що треба знати для забезпечення прав підлітків в Україні» (20 год.) Сертифікат виданий 20.12.2020 ТОВ «ЕДЮКЕЙШНАЛ ЕРА» «Бери й роби» (20 год.) Сертифікат виданий 13.12.2020 prometheus.org.ua «Критичне мислення для освітян» (30 год.) ЕДЕРА. Електронний сертифікат «Про дистанційний та змішаний формати навчання для педагогів та керівників шкіл » від 25.10.2020
Педагогічний стаж	33 роки	
Кваліфікаційна категорія	вища	
Педагогічне звання (за наявності)	Вчитель-методист	
Науковий ступінь (за наявності)		
Посилання на відеореферат	https://youtu.be/-tjW68zoJio	
Педагогічна ідея Обсяг – до 4 сторінок, шрифт – TimesNewRoman; міжрядковий інтервал – одинарний; розмір шрифту – кегль 14. Необхідно висвітлити суть Вашої педагогічної ідеї; представити технології, методи, прийоми, форми роботи, які Ви застосовуєте для реалізації педагогічної ідеї; продемонструвати ефективність та результативність впровадження педагогічної ідеї.		

* Формат інформаційної картки не змінювати

Моя педагогічна ідея

Формування критичного мислення на уроках біології

Продовження додатка

Моя педагогічна ідея полягає у розвитку критичного мислення у здобувачів освіти на уроках біології. Як стверджував Конфуцій: «Перед людиною є три шляхи до пізнання: шлях мислення – найбільш благородний, шлях наслідування – найбільш легкий, шлях особистого досвіду – найбільш важкий.»

В епоху екранів і мислення картинками, ми пасивно споживаємо не завжди потрібну інформацію. Що вже говорити про дітей, котрі, наслідуючи дорослих, так само живуть у гаджетах. Тому, розвиток критичного мислення має величезне значення для кожної людини.

Критичне мислення сьогодні один із популярних трендів в освіті. Про те, що ідея розвитку критичного мислення є актуальною та ефективною для сьогодення, на мою думку, ще раз засвідчує й те, що ці переконання є одним з наскрізних завдань освітнього процесу в закладі освіти, про що йдеться у Концепції НУШ, де серед багатьох компетентностей визначені саме такі: спілкування державною мовою; уміння навчатися впродовж життя; соціальні й громадянські компетентності; підприємливість; загальнокультурна грамотність.

Спільним для всіх вищезазначених компетентностей є розвиток таких вмінь критичного мислення: читання з розумінням; уміння висловлювати власну думку усно й письмово; критичне та системне мислення; здатність логічно обґрунтовувати позицію; творчість; ініціативність; уміння конструктивно керувати емоціями; оцінювати ризики; приймати рішення, розв'язувати проблеми; здатність співпрацювати з іншими людьми. Саме тому, я вважаю, що технологія розвитку критичного мислення є актуальною в сучасній освіті. Тому я обрала цю тему і почала впроваджувати її у життя на своїх уроках.

Критичне мислення – складне й багаторівневе явище і має багато визначень. Мислити критично, означає вільно використовувати розумові стратегії та операції високого рівня для формулювання обґрунтованих висновків і оцінок, прийняття рішень. Цим мисленнєвим операціям можна і необхідно навчати, а далі – вдосконалювати їх, тренувати, як, наприклад, тренують м'язи спортсмени чи техніку гри – музиканти. І саме школа є ідеальним середовищем для цього.

Під час уроку з розвитку критичного мислення доцільно, аби надавалося слово учням, а вчитель говорив якомога менше. Він має бути провідником, фасалітатором, стимулювати учнів до роздумів, уважно вислуховувати їхні міркування. Не один раз я чула від учнів: «Навіщо мені потрібно вчити вашу біологію?» Тож, на власному досвіді знаю, що їм украй важливо усвідомлювати потрібність, персональну значущість того, чого можна навчитись на уроці. З чого слід почати урок? На початку уроку учні мають визначити: 1) що вони вже

Продовження додатка

про це знають; 2) що їм слід вивчити; 3) які запитання постають перед ними у зв'язку з темою.

Урок критичного мислення має свою структуру і основні етапи:

1. Виклик, або вступна частина уроку.
2. Осмислення, або основна частина уроку.
3. Рефлексія, або підбиття підсумків.

Американський філософ, психолог, реформатор освіти Джордж Дьюї зазначив, що «ми позбавляємо дітей майбутнього, якщо продовжуємо сьогодні навчати так, як навчали цього вчора».

Для реалізації своєї педагогічної ідеї на уроках біології використовую такі методи та стратегії розвитку критичного мислення: вірні і невірні висловлювання; вилучення «зайвого», логічні ланцюжки; займи позицію; кластер; «кошик ідей»; метод опорних слів; метод ПМЦ (плюси, мінуси, цікаво); мозковий штурм; незакінчені речення; обговорення питання в загальному колі; порівняльна таблиця; припущення на основі запропонованих слів (термінів); робота в парах; робота в малих групах; ромашка запитань; «Чи вірите ви, що...».

Якщо метою вчителя є побудова уроку, що розвиває критичне мислення, варто пам'ятати, що критичне мислення – це неупереджене дослідження предмета або проблеми. Процес навчання (будова уроку) починається з визначення того, що ми вже про це знаємо, та що нове пізнаємо, які запитання постають перед нами у зв'язку з темою уроку. Потім діяльністю школярів стає вільне виявлення фактів і розгляду варіантів розв'язання проблем, а наприкінці перехід до заснованого на фактах осмислення власної позиції щодо відповідей на поставлені запитання. У процесі дослідження матеріалу особлива увага приділяється аналізу відомостей і джерел, з яких вона надходить, порівнюється інформація, зокрема упередження й забобони учнів, виробляються основи для власних суджень.

Запровадження технології розвитку критичного мислення здобувачів освіти потребує від мене, як педагога, трансформації всіх аспектів шкільного життя: як я формулюю правила діяльності школярів на уроці, як ми в класі вводимо їх в дію, як ставлюся до своїх учнів, як заохочую їх ставитися один до одного, як вдосконалюю їхні навички говоріння і слухання, як конструюю навчальне середовище для своїх учнів у класі і поза ним. Головне для мене – усвідомити те, яким чином я все це робитиму. Очевидно, що критичне мислення може перетворитися на базову цінність в освітньому закладі, лише якщо воно стало основною цінністю в нашому житті. Тому, щоб стати майстром у навчанні

Продовження додатка

критичного мислення, я маю стати прибічником критичного і рефлексивного мислення щодо власного життя і життя людей навколо.

Основна ідея перетворення, реконструювання уроку з будь якого предмета в урок розвитку критичного мислення полягає в тому, що це можливо лише за умови відповідного професійного розвитку вчителя і його спеціальної діяльності зі змін у плані-конспекті уроку. Саме з обдумування того, яким буде урок, які будуть його етапи і зміст під кутом зору критичного мислення починаються системні зміни в моїй професійній діяльності. Кожен з уроків, який я проводжу, може і поступово має бути реконструйований в урок розвитку критичного мислення. Реконструювання уроку передбачає: формулювання вчителем завдань з розвитку критичного мислення здобувачів освіти; внесення змін у структуру і методику уроку; відбір і застосування методів і стратегій критичного мислення, зазначених вище, залежно від сформульованих завдань уроку.

Працюючи над розвитком критичного мислення учнів, завжди звертаю увагу на власні стереотипи щодо професійної діяльності. Одна з головних ідей – багато правильних відповідей (стереотипи – «Я знаю як правильно, я вас цьому навчу, в підручнику правильно...»). Моя вчительська ідея - не заперечувати інші думки та стимулювати їхній пошук. Сучасні діти вправні у самостійній роботі з інформацією. Тому учнів потрібно вчити опрацьовувати інформацію, а не робити це за них. Засоби для роботи з інформацією та використання запитань допомагають мені перетворювати навчання на процес дослідження. Запитувати частіше, ніж розповідати – ще одна здатність вчителів, які розвивають критичне мислення. У розвитку критичного мислення запитання мають відігравати роль запуску процесу мовлення, початку пошуку рішення. Важливо давати кожному учневі можливість сформулювати відповідь, не квапити його. Вимога негайної відповіді доречна лише тоді, коли перевіряється пам'ять. У всіх інших випадках мисленнєвий процес вимагає часу. І природно цей час у кожної дитини свій. Критичне мислення є процесом самостійним і має індивідуальний характер.

Ще один із найпоширеніших стереотипів, від якого хочеться відмовитися – шкідливість різноманітних гаджетів для навчального процесу. Для сучасних дітей, вони – продовження рук, очей, вух. І це повністю змінює процес навчання. Мережа Інтернет, а не вчителі, є авторитетним, зручним і найповнішим джерелом інформації для сучасних дітей.

На мою думку, досить важливою і цінною характеристикою процесу навчання критичного мислення є право учня робити помилки. Помилки є природними показниками для будь-якої людини, яка навчається новому. Як сказано в латинському прислів'ї, «...людині властиво помилятися». І освоєння нового (а будь-які кроки вперед – завжди щось нове) неминуче пов'язане з хибами. Досвід, як відомо, - син помилок. Аналіз зроблених помилок, доведення від протилежного – це теж хороша мисленнєва дія. Для мене помилка

Продовження додатка

дитини – це можливість побачити, які в неї в цей момент труднощі. Будь-яка помилка – це діагностичне дослідження. Це саме те, що надає мені можливість зрозуміти, що в учня в голові. Я повинна сприймати помилку як невід’ємну частину освітнього процесу. І якщо дитина сама виправила свою помилку, вона заслуговує позитивного відзначення.

Таким чином, розвиток критичного мислення – це багатоаспектний, системний та тривалий процес навчання учнів. Він передбачає спрямовану, організовану та поетапну розумову діяльність учнів під керівництвом вчителя. Оволодіння основними принципами та операціями логічного мислення дозволить учням виробити новий критичний стиль мислення, який буде допомагати аналізувати проблеми у будь-якій сфері життя та знаходити їх оптимальне вирішення.

Отже, завжди пам’ятатиму, що здобувач освіти – це не посудина, яку треба наповнити, а – факел, який треба запалити, щоб спалах його думок утворював царство думки, в якому він відчував би себе володарем.